

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

nyesítése a mezőgazdasági szakoktatásban.

e) Munkaegyszerűsítési (racionálizálási) törekvések, különös tekintettel a mezőgazdasági munkamegtakarításra és a tőkeszükséglet csökkentésére.

f) A tudományos munkaszervezés hatása a termelés szakosítására és a gazdaság vezetésére.

Mindezek a problémák és tendenciák a legváltozatosabb tárgyú és jellegű előadásokban kaptak hangot. A nyugati kutatók előadásai színvonalas tudományos munkát tükröztek, amelyet azonban jól érezhetően behatároltak a családi farm korlátai. Ez is hozzájárult ahhoz az érdeklődő figyelemhez, amely a szocialista országok kutatóinak előadásait kísérte. Ezek kivétel nélkül a nagyüzemi gazdálkodás munkaszervezési problémáit tárgyalták, amelyeknek a tudományos munkaszervezés előtt. A szovjet, a lengyel, a jugoszláv és a magyar előadások hozzájárultak a távlatok felvázolásához. Az e téren az

előző kongresszusokon éppen csak megkezdődött s a most kiberebélyesedő nemzetközi eszmecsere jó szolgálatot tesz mind a mezőgazdasági gyakorlat, mind az azt szolgáló tudományos erőfeszítések kölcsönös megismerésére.

A kongresszus kellemes légköréhez jelentősen hozzájárult a résztvevők korábbi személyes tudományos kapcsolata is. Különösen hasznosnak bizonyult, hogy a kongresszus vezető személyiségei — köztük az ez évi kongresszus szervezője és elnöke, dr. A. Maton, a belga intézet igazgatója — az elmúlt években Magyarországon és más szocialista országokban is tettek szakmai látogatást. Ennek köszönhető az az érdeklődés is, amely valamely következő kongresszus egy szocialista országban való tartására irányult. A következő kongresszusra A. Sepilä, a finn intézet igazgatója meghívását fogadták el. Az azt követő kongresszus — bár erről hivatalosan nem határoztak — valószínűleg Lengyelországban lesz.

Enese László

NEMZETKÖZI KONFERENCIA ÉS KIÁLLÍTÁS PÁRIZSBAN A MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK FEJLESZTÉSÉRŐL

1966. március 2—15. között „A mezőgazdasági területfejlesztés” kérdéseiről nemzetközi konferenciát, illetőleg kiállítást rendeztek Párizsban.

A konferencián 39 ország vett részt, főként Európából és Afrikából. A szocialista országok közül Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország és Magyarország terjesztett elő beszámolót.

A konferencia keretében lényegében három fő kérdés került tárgyalásra:

1. a gazdasági növekedés és a falu szociológiája,
2. a korszerű technika, az ipar és a birtokszerkezet,
3. a város és a falu új viszonya.

Gazdasági növekedés és a falu szociológiája

A gazdasági növekedés és a falu szociológiája kérdéskomplexumot a francia Malassis professzor, valamint Genin, a francia Országos Farmerszövetség vezetőségi tagja fejtegette. Az előadók és a vitában felszólalók kifejtették, hogy a mezőgazdaság történetének második nagy változását éli. Az iparosított gazdasági életben új irányok rajzolódnak ki: a vidéket egyre inkább nemmezőgazdasági lakosság népesíti be. A város és a falu határai kezdenek elmosódní és a „dualista” társadalom helyébe az „integrált” társadalom lép. Ugyanakkor mindenütt elismerik, hogy a természetes gazdasági mechanizmus távolról sem valósítja meg a kielégítő térbeli elrendezést, s az általános gazdasági növekedés nem enyhíti szükségképp a regionális egyenlőtlenségeket.

Szociológiai szempontból vizsgálva ezeket a kérdéseket, meg kell állapítani a „falusi gazdaság”, a falusi kerek széttöredezését.

A hagyományos falusi életmód fokozatosan átalakul — mind a családban, mind a gazdálkodásban. Olyan új életmód kialakulásának vagyunk a tanúi, amely a múlttól még nem szakadt el teljes mértékben, de már az új törekvéseknek felel meg. A parasztság magatartása mindezzel szemben nem egyértelmű. Az életkörülmények (lakás, közlekedés, jövedelmi viszonyok), a kulturális viszonyok (iskolázás, szabad idő, család) kérdéseiben a parasztság egy részénél tartózkodó vagy határozottan negatív magatartás tapasztalható, másik részében megvan a készség az átalakulásra.

Az előadók és az e témával kapcsolatban felszólalók véleménye szinte kivétel nélkül egységes volt abban, hogy a mezőgazdasági területfejlesztést, a gazdasági növekedés és a területfejlesztés közötti egyensúly biztosítását, az egyes tájak közötti aránytalanságok megszüntetésére ma már nem lehet helyi kezdeményezésre bízni, *ezt az állam irányítása alá kell helyezni*. Ugyanakkor kiemelték, hogy e feladat megoldásában a paraszti gazdasági szervezeteknek döntő befolyást kell biztosítani.

A korszerű technika, az ipar és a birtokszerkezet

A korszerű technika, az ipar és a birtokszerkezet kérdésében M. Severac, az Országos Agronómiai Intézet főmunkatársa, valamint M.S. Herweijer, a holland Földművelésügyi Minisztérium igazgatója tartott vitaindító előadást.

A gazdasági fejlődés az üzemek között eltérő egy termelési körzeten belül, eltérő a körzetek között országok belül, világviszonylatban pedig az országok között. Üzemek illetve körzetek között ezeket az eltéréseket részben ki lehet egyenlíteni, illetőleg bizonyos mértékig csökkenteni lehet. Világviszonylat-

ban azonban a kérdés szinte teljesen nyitva marad.

Az eltérések gyorsan növekednek azzal, hogy a kumulatív fejlődés teljes mértékben érvényesül. Ez olyan ellentétek szülőjévé válik, amelyek feloldása szinte kilátástalan. Így állnak fenn egymás mellett

- a túlfeszített munka — az alacsony termelékenység;
- a túltermelés — a gyenge tápláltság;
- az erőforrások elégtelen kihasználása — a mezőgazdasági lakosság nyomora;
- a természeti tényezők elégtelen leküzdése — a föld fokozott kiuzsorázása stb.

A gazdaságilag fejlett tőkésországokban úgy látják, hogy a mezőgazdaságban elsősorban a technikai hatékonyság és a munkatermelékenység növelése a legfontosabb elérendő cél. Ennek feltétele az üzemi méretek növelése, ami nemcsak lehetséges, hanem halaszthatatlanná is vált. A jelenlegi birtokszerkezet mellett ugyanis a technikai fejlődés adta lehetőségek kihasználása már nem biztosítható. A birtokszerkezetben történő átalakulás — ahogyan ezt a felszólalók hangsúlyozták — természetesen különbözőképpen valósul meg az egyes országokban, s abban a mezőgazdasági szervezetek és egyesületek nagy szerepet játszanak.

A nagyobb technikai hatékonyságot célzó koncentráció a legtöbb tőkésországban a szoros értelemben vett mezőgazdasági üzemeken kívül jön létre, a vertikális integráció útján.

A szocialista országok mezőgazdaságában horizontális koncentráció valósult meg a nagy szövetkezeti és állami gazdaságok kialakításával. Egyes szocialista országok — mint pl. Lengyelország és Jugoszlávia — átmenetileg nem a horizontális szövetkezeti koncentrációt, hanem inkább a termelés jobb megszervezésének és fokozatos technikai felszerelésének útját választják.

Az előadók, illetve felszólalók külön kiemelték, hogy a gazdaságilag fejletlen országokban a modern technika bevezetése meglehetősen hosszú folyamat. Az elsőbbség ezekben az országokban nem az üzemi méretek növelésén, hanem a föld egyenletesebb elosztásán van. Így kisebb társadalmi ráfordítással (a munkaerő jobb kihasználásával) biztosítható a termelés növelése.

A népesség régebbi, egyenletes területi megoszlását az ipari fejlődés megbontotta, és arra ösztönözte a lakosságot, hogy bizonyos központokba tömörüljön. Az iparosodás során a mezőgazdaság felesleges munkaerejét ipari erőforrásokra cseréli át, és ezzel lényegesen fokozza termelőképességét. Ezenfelül a mezőgazdaság bekapcsolódik a kereskedelmi forgalomba. A gazdaságilag fejlett országokban nincs már olyan családi üzem, amely termelését az önellátás színvonalára korlátozná. A mezőgazdasági üzemek zöme áru-termelő gazdasággá válik, amit nagymértékben elősegít a technika rohamos fejlődése, a közlekedés megjavulása, s mindez számottevően hozzájárul a falusi és városi életszínvonal közötti különbség fokozatos felszámolásához.

Az ipar a város szellemi légkörével is mindinkább összekapcsolja a vidéket. Ennek nyomán a parasztság a városi lakosságéhoz hasonló életkörülmények megvalósítására törekszik. Igényli és követeli a rövidebb munkahetek előnyeit, az üdülést, amit viszont csak úgy érhet el, ha fokozza termelését és termelékenységét.

Másfelől az ipar felszívó képessége a mezőgazdaságot racionalizálásra ösztönzi. Ezt jó részben csak a birtokszerkezet módosításával lehet elérni, ami a legtöbb európai tőkésország agrárpolitikáját struktúrávaltozásra szorítja.

A város és a falu új viszonya

A város és a falu viszonyában R.P.H. Farey, az Action Populaire tagja világította meg a vidék új szerepét.

A város és falu új viszonyában a konferencia különösen arra mutatott rá nagyszámú referátumban, hogy a falu — a mezőgazdasági termelésen kívül — milyen más lehetőségeket tud biztosítani a város számára. A vadászat, a halászat, a kirándulás, az üdülés, a vízi sport stb. gyors ütemben fejlődik.

A fejlődéshez szükséges a helyi viszonylatokat ismerő segítő erő, hosszú lejáratú kölcsön a regionális fejlesztésre, képzés az idegenforgalomban. Az előadó szerint mindezzel szinte új szakasz kezdődik a parasztság történetében.

Manteuffel varsói professzor, valamint dr. Trnka csehszlovák tudományos kutató felhasználta az alkalmat, hogy Lengyelország, illetőleg Csehszlovákia idegenforgalmi lehetőségeit széles körben propagálja.

A francia mezőgazdasági kiállítás tapasztalatai

A konferenciával egyidőben rendezték meg Párizsban a francia mezőgazdasági kiállítást számos külföldi kiállító részvételével.

Az ez évi francia mezőgazdasági kiállítás az előző évinél sokkal rendezettebb és szervezettebb volt.

Az egész kiállításra nem annyira a mennyiségi, mint inkább a minőségi bemutatók voltak jellemzők. Nem a nagy tömeg, mint inkább az ízlésesen csomagolt és kiállított termékek domináltak.

Ugyanez volt tapasztalható a különböző országok bemutatóin is, ahol viszonylag kis mennyiségben a legjellemzőbb termékeket állították ki igen ízléses kivitelben.

Az egyes mezőgazdasági termékek bemutatásánál a vertikális jelleg volt a domináló. Így például a szarvasmarha bemutatónál a középen helyezték el a különböző élő szarvasmarha-fajtákat. Ugyanezen pavilon egyik falánál hermetikusan zárt üvegfal mögött láthatók voltak teljes nagyságban a különböző fajták vágott állapotban, megjelölve a

húskinyerési százalékot, a vágósúlyt, a hizlalási időtartamot. Ugyanebben a teremben helyezték el a szarvasmarhatenyésztéshez és hizlaláshoz szükséges takarmánytápokát, nyíró, vágó, fejő- és egyéb gépeket, berendezéseket.

Hasonlóan oldották meg a tojás- és vágóbaromfi-termelés bemutatását is, a keltetéstől kiindulva egészen a tojás osztályozásáig, tartósításáig és a baromfi feldolgozásáig, az etetett keverék-takarmányokat is beleértve. Hasonló volt a növénytermesztés termékeinek bemutatója, ahol a vetőmagtól kezdve a magtisztító gépeken, műtrágyán és növényvédőszeren keresztül egészen a feldolgozó gépeket bemutatták a nö-

vénytermelés helyzetét, elért eredményeit.

Így a látogatók teljes vertikumban láthatták az egyes termelési ágak alakulását és nem egymástól elszigetelve az egyes folyamatokat.

A kiállításon is látható volt a mezőgazdaság szerkezetének megváltoztatására irányuló törekvés. Nagyméretű tablón ábrázolták a jelenlegi birtokszerkezetet a „nadrágszjij” parcellákkal, azzal a felírással, hogy „Ez van jelenleg”, a mellette levő táblán pedig szépen művelt nagyüzemi tábla volt látható azzal a felírással: „Ez a jövő”.

Gábor Mátyás—Márton János

SZAKIRODALOM

A SZOCIALISTA MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMEK GAZDASÁGTANA CÍMŰ NDK TANKÖNYVRŐL

Ez év elején jelent meg a „Szocialista mezőgazdasági üzemek gazdaságtana” (Ökonomik Sozialistischer Landwirtschafts Betriebe) c. könyv, amelyet a VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag (Berlin) adott ki. E könyvet az NDK Felső és Szakoktatási Államtitkársága a mezőgazdasági karok és főiskolák részére tankönyvként írta elő.

A 680 oldalas mű összeállításában nagylétszámú szerzői kollektíva működött közre. A szerkesztés munkáját Prof. Dr. G. Jannermann (Rostock) és Dr. Karl-Dieter Gusseck (Halle-Wittenberg) végezték.

A könyv I. fő fejezete foglalkozik a szocialista mezőgazdasági üzemek ökonomiai alapjaival. E fejezeten belül a követ-

kező témákat tárgyalják a szerzők: a tudomány tárgya, feladata, módszere; az NDK szocialista mezőgazdasági üzei; a termelés természeti és munkaerő-feltételei; termelési alpfogalmak, a belterjesség problémái; az üzemszervezés fejlődési formái stb.

A II. fő fejezet a termelés tényezőivel foglalkozik. Ennek keretében tárgyalják a föld, az épületek és tartozékaik, a gépek, a szállítóeszközök, az igás és haszonállatok, valamint a forgóeszközök ökonomiai problémáit. Itt foglalkoznak olyan kérdésekkel, mint az álló- és forgóeszközök gazdasági hatékonysága, költsége, megtérülése és a munkatermelékenység ezzel kapcsolatos kérdései. Ugyancsak a II. fő fejezetben kapnak helyet a *munkagazdaságtan alapjai* is. E téma keretében olvashatunk a munkaszervezés és technológia kapcsolatáról, a munkaszervezés alapformáiról, a termelőkollektívákról, a munkák irányításáról, a normázásról, a munkaelemzésről s a munka díjazásáról. A fő fejezet utolsó része a költség- és önköltségszámítással foglalkozik.

A III. fő fejezet tárgyalja „Az üzem-ágak és a berendezkedés” c. témakört. Ezen belül sorra veszik a növénytermelés és az állattenyésztés fontosabb